

Szanowni Państwo

17 października jest dniem, w którym miliony ludzi na świecie biorą aktywny udział w rozlicznych imprezach i akcjach, których celem jest przypomnienie rządów ich obietnic odnośnie realizacji ich programów walki z biedą.

Jedną z takich akcji było „Stand up & Speak out”, w ramach której w ciągu 24 godzin wielu ludzi wspólnie podniosło się i zadeklarowało swój przeciw wobec ubóstwa. W ostatnim roku wzięło udział w tej akcji 23, 5 milionów ludzi na całym świecie. W tym roku liczba ta zostanie prawdopodobnie przekoczona. Jest to jeden z możliwych przykładów na medialne zaangażowanie dla promocji postaw społecznych mających na celu przeciwdziałanie ubóstwu.

Warto jednak zwrócić uwagę na coś o wiele ważniejszego, czym są same postawy społeczeństwa wobec nierówności społecznych oraz na rolę władz publicznych w przeciwdziałaniu ubóstwu. Badania opinii społecznej w wielu krajach, w tym również w Polsce dowodzą, że zdecydowana większość jest przeciwna zbyt wielkim nierównościom w dochodach, oraz że od władz państwowych oczekuje się polityki niwelującej te różnice. Można więc stwierdzić, że polityka społeczna, której celem jest walka z ubóstwem cieszy się dużym przyzwoleniem ze strony polskiego społeczeństwa.

W tym roku mamy po raz pierwszy w Polsce dzięki inicjatywie wielu organizacji pozarządowych - w większości obywatelskich, ale także instytucji publicznych reprezentujących np. władze samorządowe, które utworzyły wspólnie Komitet Organizacyjny obchodów Dnia Walki z Ubóstwem, dzień 17 października, który będzie miał autentycznie ogólnospołeczny charakter. Dzięki pracom Komitetu Organizacyjnego ma miejsce szeroko zakrojona akcja mobilizacji społecznej, której udokumentowaniem zajmuje się redakcja specjalnej, poświęconej 17 październikowi strony internetowej. To, że tę stronę odwiedzone w stosunkowo krótkim czasie prawie 19 000 razy dowodzi, że problematyka przeciwdziałania ubóstwu cieszy się dużym zainteresowaniem społecznym, a jest to przecież dopiero początek.

Jedno z ważniejszych wydarzeń podejmowanych z tej okazji należy niewątpliwie VII Konwencji Ruchu Przeciwko Bezradności Społecznej, której głównym tematem jest „Edukacja przedszkolna dla dzieci ze środowisk wymagających szczególnego wsparcia. Uczestnicy konferencji omówią perspektywy samoorganizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwoju edukacji przedszkolnej. Szczegółowy program nie tylko tej Konwencji, ale także wielu innych cennych inicjatyw znajdziecie Państwo na stronie internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich.

Zwracam się do Państwa, przedstawiciele mediów, o udzielenie tych wszystkim działaniom możliwie szerokiego poparcia i zainteresowania tym, co z okazji Dnia walki z Ubóstwem robią organizacje społeczne i władze samorządowe w wielu miejscach naszego kraju! Ważne jest, aby głos tych, których często spycha się na margines życia społecznego, został usłyszany i zrozumiany! Jednocześnie cieszę się, że na sali mamy również przedstawiciele niektórych z tych organizacji. Na pewno będą oni mogli podzielić się z Państwem bezpośrednio swoimi doświadczeniami i zaprezentują te działania, które podejmują w związku z podjętą przez nas akcją.

Objęcie patronatem tego wydarzenia, jest logiczną konsekwencją misji Rzecznika Praw Obywatelskich, ale wynika także z programu, jaki zamierzam osobiście realizować w ramach tej instytucji.

Przez misję Rzecznika Praw Obywatelskich rozumiem bowiem wspieranie wszelkich działań umożliwiających w praktyce realizację praw człowieka i praw obywatelskich. Dziś, w Polsce i w Europie oznacza to przede wszystkim przyczynianie się do zapewnienia sprawiedliwego udziału wszystkich obywateli w życiu społecznym, politycznym, kulturalnym i ekonomicznym.

Mają służyć temu w pierwszym rzędzie prawa obywatelskie. Niestety, ubóstwo, wykluczenie społeczne, rosnące nierówności społeczne, stanowią poważne zagrożenie realizacji zasady „sprawiedliwego udziału”.

Dlatego w tym miejscu chciałbym powtórzyć to, co już mówiłem na konferencji prasowej 20 czerwca tego roku, że szczególną uwagę poświęcę:

Po pierwsze realizacji praw w zakresie równych szans dla wszystkich w uzyskaniu jak najwyższego wykształcenia:

Ogromną troskę budzi fakt, że 29% dzieci w wieku do 17 roku życia jest wg. przyjętych wskaźników dla Unii Europejskiej zagrożonych ubóstwem. De facto, oznacza to dla Polski, że większość z nich żyje na granicy albo nawet poniżej granicy minimum egzystencji.

Dla tych dzieci musi zostać stworzony system intensywnego wspierania, zwłaszcza tam, gdzie rodzice z jakichkolwiek powodów nie są w stanie zapewnić im właściwych warunków dla nauki i rozwoju ich osobowości. Wieloletnie badania dotyczące specjalnych programów wspierania rozwoju dzieci, ze środowisk społecznie upośledzonych (Perry Preschool Program i Abecedarian Project w Stanach Zjednoczonych), udowodniły ich skuteczność.

W tym zakresie Rzecznik Praw Obywatelskich podjął działania mające ustalić, jak w dzisiejszej Polsce wygląda w praktyce dostęp do instytucji wychowania przedszkolnego w przypadku dzieci ze środowisk społecznie upośledzonych. Chodzi tu głównie o realizację ustawy z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty- w szczególności tych jej postanowień, które dotyczą wychowania przedszkolnego.

Po drugie integracji społeczno-zawodowej, zwłaszcza długoterminowych bezrobotnych, oraz niepełnosprawnych

a/ mimo korzystnych danych dot. wzrostu gospodarczego i redukcji liczby bezrobotnych, kategoria osób trwale bezrobotnych nie jest objęta odrębnym zainteresowaniem władz i administracji publicznej, co grozi swego rodzaju zakonserwowaniem tego zjawiska. W roku 2006 liczba ich wynosiła prawie 800 000. Jak pokazują doświadczenia zagraniczne, integracja tej kategorii bezrobotnych na rynku pracy stanowi jedno z najtrudniejszych zadań dla polityki rynku pracy i polityki społecznej.

b/ sytuacja niepełnosprawnych na rynku pracy i ich praw do miejsca pracy jest przedmiotem szczególnej troski ze strony Unii Europejskiej jak i państw członkowskich. Przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji na rynku pracy, będzie również przedmiotem szczególnego zainteresowania Rzecznika Praw Obywatelskich.

Po trzecie wspierania wszelkich inicjatyw społeczeństwa obywatelskiego na rzecz przeciwdziałania ubóstwu.

W związku z tym ostatnim punktem, który wprost odnosi się do tej mobilizacji społecznej, którą udało się nam już osiągnąć poprzez nasze wspólne działania podjęte w celu zorganizowania Dnia Walki z Ubóstwem, to chcę zaproponować członkom Komitetu Organizacyjnego, jak i wszystkim organizacjom i osobom zainteresowanym, podjęcie stałej współpracy na rzecz tworzenia narodowej strategii przeciwdziałania ubóstwu. Pewną inspirację dla naszych działań możemy wywieść na pewno z Konwencji, którą odbędziemy 17 października, ale także z innych inicjatyw, które zostały zgłoszone Rzecznikowi Praw Obywatelskich w związku z Dniem Walki z Ubóstwem. Dlatego w szczególny sposób chciałbym powitać w naszym gronie pana Andrzeja Porawskiego, dyrektora Związku Miast Polskich, który przedstawi nam inicjatywę kampanii społecznej, która została już podjęta w gronie tzw. Miast Papieskich oraz kilku organizacji obywatelskich, w tym Fundacji Konkurs Pro Publico Bono i Centrum Jana Pawła II „Nie lękajcie się” z Krakowa.

O uzupełnienie informacji związanych z perspektywą działań programowych i organizacyjnych, sięgających poza termin 17 października, poproszę następnie p. Waldemara Rataja, pełnomocnika RPO ds. społeczeństwa obywatelskiego i komunikacji społecznej oraz p. Ewę Wrońską, sekretarza Ruchu przeciwdziałania bezradności społecznej, która jest – z ramienia RPO - głównym organizatorem Dnia Walki z Ubóstwem.

Na zakończenie pragnę wyrazić głęboką wdzięczność i gratulacje tym wszystkim organizacjom, a nade wszystko działającym w nich ludziom dobrej woli - za ich wielkie zaangażowanie i serce, jakim dzielą się z osobami potrzebującymi pomocy. Pamiętajmy jednak, że tych potrzeb, i ludzi potrzebujących pomocy, jest wciąż więcej niż działań podejmowanych w celu przeciwdziałaniu ubóstwu i społecznemu wykluczeniu!